

**Commentaria et disputationes scholastica in Summam D.
Thomae Aquinatis**

Nazarius, Johannes P.

Coloniae, 1621

Tertia Controversia. An distinctio realis diuinarum proceßionum sit
numerica tantum, an verò formalis & specifica.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82303](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82303)

formaliter seipſis primò diſtingui; non ob eam cauſam quòd formalis diſtinctio ab extrinſeco diſtinctiuo, ſcilicet termino non dependeat: ſed ea tantum ratione, quòd hæ proceſſiones, quamuis in multis conueniant, puta, quòd ſint ſubſtantiales, diuine, infinitæ, perfectæ, &c. hæc tñ nò ſunt eis communia ad modum generis, quòd per differentias contrahitur. Thomiſtæ negant eas diſtingui formaliter ſeipſis primò ob dictam cauſam; quia ſcilicet earum differentia ſumitur ab extrinſeco; & præterea etiam quia conueniunt in vno aliquo prædicato communi, quaſi ad modum generis, quòd eſt proceſſio diuina, cuius per ſe differentia ſunt rationes diuerſæ vtriuſque proceſſionis, vt proceſſio eſt, ſcilicet eſſe ſecundum rationem intellectus & ſimilitudinis, & eſſe ſecundum rationem voluntatis & impuſſus; quanquam in diuinis nullum ſit propriè genus aut ſpecies.

Rada con-
cl. i. reſp.
tur.

Quòd autem ait Rada D. Th. loqui de diſtinctione reali proceſſionum, Scotum autem de formali iam ſupra reſutatum eſt; quia S. Th. in huius articuli diſcurſu de ſola loquitur diſtinctione formali; quòd etiam Ripa non aduertit. In reſponſione autem ad primum meminit ſanctus Thomas de ordine originis, quo realiter diſtinguuntur diuinæ perſonæ, vt illum reducendo in proprias radices, quæ ſunt rationes intellectus & voluntatis, ex eis concluderet diſtinctionem formalem proceſſionum, quæ ex parte vnitatis naturæ vtraque proceſſione communicatæ deſumi nequaquam poteſt, vt perſpicue patet in textu.

Concluſio-
nes dedu-
cuntur
ex præ-
ſentibus.

PRIMA CONCL. Entia relatiua, vtriuſque relatione diſtinguuntur ſeipſis formaliter, ſed non primò. Hæc patet ex dictis.

SECUNDA CONCL. Diuina proceſſiones tam actiue quam paſſiue ſumptæ, diſtinguuntur ſeipſis formaliter. Probatur: quia habent intrinſeca diſtinctiua formaliter.

TERTIA CONCLVSIO: Proceſſiones diuinæ

quouis modo ſumptæ ſcilicet actiue vel paſſiue, non diſtinguuntur ſeipſis primò formaliter.

Probatur primò: quia habet ſpeciem à terminis, qui ſunt productum vt ſimile, & productum vt impuſſus: ſiue diuina eſſentia vt communicata per modum ſimilitudinis, & vt communicata per modum impuſſus, loquendo de terminis formalibus. Secundò quòd neque in ſenſu Scoti per ſe primò ſeipſis diſtinguantur probò; quia in multis prædicatis conueniunt, ac præſertim in hoc quòd ſunt proceſſiones & communicationes diuinæ naturæ; quòd eis commune eſt ad modum vniuoci & inſtar generis, quòd per differentias per ſe deſcendit ad ſpecies, vt ante diximus.

QUARTA CONCLVSIO. Diſtinctio formalis diuinarum proceſſionum vtroque modo ſumptarum oritur, vt ex cauſa virtualiter eſſendo, ex rationibus intellectus & voluntatis, prout fundament aliter ſunt diſtinctæ. Hæc ſatis aperte colligitur ex reſp. ad i. vbi ſic dicitur. Vnde ſecundum horum (ſcilicet intellectus & voluntatis) propriam rationem ſortitur in diuinis nomen vtraque proceſſio, quòd imponitur ad propriam rei rationem ſignificandam.

QVINTA CONCL. Diſtinctio formalis dictarum proceſſionum non eſt ex ordine originis. Probatur quia ordo originis præſupponit formalem diſtinctionem intellectus & voluntatis & operationum vtriuſque; ergò: Probatur antecedens: quia eſſentialia præcedunt notionalia. Secundò quia ordo originis eſt relatio realis, quæ non eſt inter formaliter diſtincta, qua ratione formali-

ter diſtincta ſunt; ſed qua ratione tantum poteſt realis inter ea eſſe diſtinctio, vt magis patebit ex dicendis in ſeq. Contr. Tertiò quia præſcripto ordine originis, adhuc remanet inter eas formalis diſtinctio, vt ſupra diximus.

CONTRA primam concl. non ſunt argumenta alicuius momenti, ſed quæ poſſunt adduci, facilem habent ſolutionem ex dictis & ex doctrina Cai. inſ. q. 72. a. 3. quo loco Bannes latius difficultatem extendit & aduerſariorum argumenta diſſoluit.

Argum. &
ſol. ſol. ſol.

CONTRA ſecundam conſuſionem argumentatur Capr. ex doctrina D. Th. quia vnumquod-

Obi. cont. 2.
concl.

que diſtinguitur ab alio ſpecie per id, à quo ſpeciem habet; ſed nulla proceſſio ſiue motus habet ſpeciem à ſe, ſed à principio vel à termino; ergò iſtæ proceſſiones non diſtinguuntur ex ſeipſis formaliter. Reſp. hoc argument. probari primò diuinæ proceſſiones non diſtingui primò ſeipſis formaliter. Secundò minus propriam & inconſuetam eſſe loquendi formam aſſerere talia entia ſeipſis diſtingui: quoniam vt hic aduertit Caietanus, non eſt in vſu talis modus loquendi, niſi in vltimate diſtinctiuis & diſtinctis.

Sol.

CONTRA tertiam concl. multa loquitur Rada, ſed nullum aduerſus eam producit argumentum.

CONTRA vltimam concl. argum. Ban. ex verbis D. Th. in 4. præd. ad 3. vbi ait, quòd proceſſiones, quæ ſunt ſecundum actiones intellectus & voluntatis, ſe habent ſecundum quandam ordinem, ita ſanè vt proceſſio amoris originetur à proceſſione verbi; ergò huiusmodi reſpectus intrinſeci diſtinctas eas formaliter faciunt. Reſp. D. Th. in toto illo articulo tractare de diſtinctione reali diuinarum proceſſionum, quam etiam ſuſtinet in dicta reſponſione, ex ordine originis inter eas exiſtente. Vnde ad argumentum negatur conſequentia. Nam ex tali ordine ſequitur tantum realis diſtinctio, formalis autem ſumitur ex proprijs rationibus proceſſionum, ex eorum principijs & terminis, eo modo quo diximus.

Obi. cont. 4.
concl.

Sol.

TERTIA CONTROVERSIA.

An diſtinctio realis diuinarum proceſſionum ſit numerica tantum, an verò formalis & ſpecifica.

IOan. Rada Contr. 14. ar. 3. quatuor conſuſionibus reſpondet ad quæſitum. Prima eſt; Hypoſtaſes diuinæ non differunt propriè numerica differentia. Secunda; Ex eo quòd proprietates perſonales conſtituentes hypoſtaſes diuinæ ſint alterius rationis, & quaſi alterius ſpeciei, non licet inferre, quòd hypoſtaſes diuinæ per eas conſtitutæ ſint alterius rationis & ſpeciei. Tertia eiufdem conſuſio eſt. Hypoſtaſes diuinæ ſimpliciter & abſolutè ſunt eiufdem rationis & ſpeciei, eo modo quo ſpecies concedi poteſt in diuinis: etſi proprietates earum conſtitutivæ ſint alterius rationis. Poſtrema demum eius conſuſio eſt. Proceſſiones in diuinis ſunt alterius rationis & ſpeciei ex proprijs rationibus formalibus, & non ex differentia proprietatum perſonalium. Hanc quo ad ſecundam partem ſtatuit contra Banneſium. Hæc ſententia non exigue diſtat à mente & doctrina D. Th. quam ſequuntur Bann. & Zumellus ſuper hoc articulo. Ad cuius euiden-

Sententia
Doctorm.

Scien-

Resolutio.
Quomodo
fit in diuinis
vntas, &
distinctio
specifica.

Species du-
plex in di-
uinis.

Sciendum est PRIMO ex D. Thom. de potentia, q. 10. a. 2. ad 12. in diuinis non dici proprie genus & speciem, vel vniuersale & particulare; secundum tamen quandam similitudinem creaturarum de diuinis loquendo Pater & Filius & Spiritus sanctus distinguuntur, sicut plura indiuidua vnius speciei, ut ait Damascenus lib. 2. orthod. fid. c. 4. Sed obseruandum est in quolibet indiuiduo generis substantiae posse nos duplicem speciem considerare; nimirum speciem ipsius hypostasis, & speciem proprietatis indiuidualis. Nam si ponamus Sortem esse album, Platonem vero nigrum, & albedinem ac nigredinem esse proprietates eorum indiuiduales; tunc Sortes & Plato erunt vnum specie humanitatis, sub qua ut eius hypostases continentur; sed distinguuntur secundum speciem proprietatis indiuidualis; quoniam albedo & nigredo specie differunt; itaque Pater & Filius in diuinis, quatenus conueniunt in vna deitatis natura, cuius sunt hypostases, considerantur ut vnum specie; sed quia paternitas & filiatio, quibus ut proprietatibus personalibus constituuntur & distinguuntur, sunt relationes specie diuersae; idcirco Pater & Filius differunt specie proprietatis personalis. Ratio huius conuenientiae & differentiae est; quoniam processiones diuinae non sunt sicut generationes in rebus creatis, quae per se ordinantur ad speciem; Ex quo sequitur, ut natura speciei multiplicetur in rebus creatis iuxta multiplicationem suppositorum; sed diuina processio est ad multiplicationem hypostasum, in quibus est vna numero natura Deitatis; Quo fit ut in diuinis processiones sint quasi secundum species differentes, propter differentiam proprietatum personalium, quamuis sit vna numero procedentibus natura communis; qui discursus non est alius ab eo, quem format Doctor noster Angelicus in d. respons. ad 12. Hanc doctrinam ex parte videtur amplexus fuisse Scotus in 1. dist. 7. & dist. 8. quest. 2. ubi docet in diuinis non esse proprie genus nec speciem aut differentiam specificam, sed improprie tantum ibi dici posse speciem & differentiam specificam, sumendo speciem pro ratione formali Dei, & differentiam specificam pro differentia secundum rationem formalem; sed melius dici in diuinis aliqua esse eiusdem rationis vel alterius, quam eiusdem speciei, vel alterius. Qui dicendi modus non differt, sed maxime consonat cum relata doctrina D. Tho. cui etiam assentitur Rada dicens; ea quae secundum proprias rationes formales distinguuntur, esse alterius rationis simpliciter; sed dici alterius speciei non absolute, sed cum addito, ut puta quasi alterius speciei.

Duplex esse
constituen-
tium & di-
stinguentium
genus, quae
non eodem
modo ad con-
stituta com-
parantur; et
qualia con-
stituentia
sint diuinae
relationes.

SECUNDO Notandum est duplicem esse constituentium & distinguentium ordinem. Nam quaedam sunt per se primo a natura instituta ad constituendum & distinguendum: quales sunt omnes rerum essentiales differentiae, quae ex sua ratione formali non sunt completae species, sed ad specierum pertinent complementum simul cum generibus; sicut rationale & irrationale, quae speciei naturam significant quo ad illud tantum, quod in ea formale & actuale est; quemadmodum genus puta animal eandem naturam significat quo ad id, quod in ea est potentiale, ut ait D. Thom. de ente, & essentia, c. 3. Quedam vero constituentia sunt & distinguentia, quae ex sua ratione formali significant species rerum completas; sicut nigredo & albedo, paternitas & filiatio; sed quatenus sunt in tali natura, sic habent & actum exercent constituendi & distinguendi; ut

videre est in casu dato de albedine & nigredine respectu Sortis & Platonis, & vniuersaliter in omnibus formis accidentalibus aduenientibus subiecto iam ad speciem determinato. Illae enim formae non sunt per se ad constituendum in specie & distinguendum institutae; alioquin subiectum cui adueniunt esset per se in duplici specie & in duplici genere; & ex rebus diuersorum generum fieret vnum per se, non tantum in ratione indiuidui sed etiam in ratione quidditatis contra doctrinam Aristotelis & D. Th. de ente & essentia, c. 7. & alibi saepe; Sed quemadmodum formae illae vnitatem habent cum subiecto per accedens & secundum quid, ita constituunt in specie per accedens & secundum quid; nam per albedinem qua fit homo albus, constituitur homo in specie albedinis, non per se & simpliciter, sed per accedens & secundum quid scilicet quatenus albus siue ratione albedinis. Paternitas autem & filiatio, quia formae sunt hypostaticae diuinarum personarum constitutivae & per se subsistentes & realiter eadem cum diuina natura; idcirco personae singulae per eas constitutivae sunt vnum per se; sed quia relationibus praetelligitur essentia deitatis, quae communicatione non diuiditur in personis, sed vna numero perfeuerat; ideo relationes non constituunt hypostases in specie simpliciter sed secundum quid siue cum addito scilicet in specie proprietatis personalis, & eodem modo distinguuntur.

Conueniunt itaque prima constituenta cum secundis, quod utraque faciunt distinctionem secundum rationem formalem: sicut enim rationalitate distinguitur homo formaliter a bruto; ita paternitate distinguitur Pater in diuinis, ut Pater est formaliter a Filio ut Filius est; sicut etiam albedine distinguitur homo albus ut albus est formaliter a nigro. Sed dupliciter differunt. PRIMO, quod priora conueniunt maiorem habent inter se necessariam distinctionem, quam habeant eorum constituta; nam rationale & irrationale minus conueniunt, quam homo & brutum; quia homo & brutum conueniunt in animali, & de illis praedicatur quidditatiue & formaliter; de rationali autem & irrationali non praedicatur formaliter animal & quidditatiue; quoniam, ut ait Philosophus in 4. Top. c. 3. differentia non participat genus, cum de illa non praedicetur genus, ut dicitur in 3. Metaph. text. 20. Posteriora vero constituenta non necessariam sed permissiuam tantum, & quatenus talia sunt siue in tali materia, maiorem habent distinctionem quam sua constituta; non enim est maior albedinis & nigredinis distinctio, quam sit hominis albi & parietis nigri; sed minor: quoniam albedo & nigredo vnam tantum habent specificam distinctionem; sed homo albus & paries niger, non solum eam habent distinctionem, quae est secundum albedinem & nigredinem; sed etiam illam quam habent ipsa subiecta secundum se. Sed ubi constituenta formae sunt hypostaticae modo supradicto, ut paternitas & filiatio: plus inter se formaliter distinguuntur, quam eorum constituta scilicet Pater & Filius; Nam paternitas & filiatio prout a nobis concipiuntur, non conueniunt formaliter in essentia diuina, quae de illis formaliter non praedicatur, sed identice tantum; haec enim propositio Paternitas est essentia vel Deus falsa est formaliter loquendo; quamuis identice vera sit; At vero Pater & Filius conueniunt in essentia concrete sumpta, quae de illis formaliter praedicatur: haec enim est vera & formalis Pater est Deus & haec Filius est Deus; nam in personis intrinsece clauditur essentia. Aduerte tamen,

constituentia
in diuina.

Conuenientia
constituentium.

differentia.

tamen, quod si formaliter de constitutio & distinctio, ut constitutum & distinctum est loquamur, pari passu currunt constitutiva & constituentia quo ad distinctionem; nam si constitutiva & distinctiva, distinctionem aliquam habent, quam non communicent constitutis, iam secundum eam rationem non sunt constitutiva & distinctiva. Itaque paternitas & filio, quia ratione sunt Patris & Filij constitutivae, & distinctivae, magis in se distinguuntur, quam Pater & Filius, quatenus dictis relationibus constituuntur, & distinguuntur; nam quod Pater, & Filius includant communem essentiam, non habent ex constitutivis formaliter sed materialiter tantum, prout scilicet idem sunt realiter cum ipsa essentia Dei, ratione cuius identitatis etiam ipsa constitutiva conveniunt. *Secundo differunt*; quoniam priora constituunt in specie siue quali in specie simpliciter & absolute, ut patet de rationali & irrationali; posteriora vero non constituunt in specie vel quasi in specie simpliciter & absolute, sed secundum quid & cum addito. scilicet in specie talis proprietatis aut formae, ut puta paternitatis & filiationis, ut ante diximus. Et pendet haec posterior differentia ex ea, qua primo distincta sunt haec duo constituentium genera, nimirum, quod illa ex sua ratione formali per se primo sunt ad constituendum instituta, haec autem minime. Dixi autem ex sua ratione formali, quoniam paternitas & filio formaliter & praecise sumptae relationes sunt contra genus siue rationem substantiae distinctae: sed quatenus divinae sunt & subsistentes, sunt per se divinarum personarum constitutivae; quomodo vero sub expressa ratione relationis personas constituent, suo loco dicemus.

Nota.

Ex dictis sequitur primo hanc consequentiam non valere: rationale & rugibile, quae sunt constitutiva & distinguenda, in nullo uniuoco formaliter conveniunt; ergo nec etiam constituta. Homo & leo, in aliquo uniuoco conveniunt; Non valet inquam haec consequentia; quia deductio fit à constituentibus, prout sunt quaedam entitates secundum se, & non sub ea ratione qua constitutiva sunt, ad constituta formaliter ut constituta sunt, prout sunt ex constituentibus, ut sic; nam licet constitutiva illa secundum se in nullo uniuoco conveniant, considerata tamen ut constitutiva sunt, in idem uniuocu conveniunt cum suis constitutis, licet non eodem modo; Nam constituta, puta homo & leo sunt ea, quae sunt uniuoca sub animali, & de quibus praedicatur animal, quod est esse uniuocum ut quod; sed constitutiva, puta rationale & rugibile, non sunt uniuoca ut quae, sed ut quibus ipsa constituta sunt uniuoca sub animali: sicut albedo non est alba ut quae, sed ut qua nix est alba; unde dici congrue potest, rationale & rugibile, ut constitutiva formaliter hominis & leonis, convenire in animali, quatenus constituunt species sub animalibus; duae enim oppositae differentiae non constituunt species, nisi actuando idem genus, quod hoc ipso commune est uniuocum speciebus constitutis.

Sequitur secundo hanc consequentiam valere: Rationale & rugibile formaliter distinguuntur ultima distinctione; ergo etiam homo & leo eodem modo distinguuntur; quia totum formale, quod est in constituto quatenus est constitutum, est à constituyente; igitur si constitutiva secundum eam rationem qua constitutiva sunt, formaliter & ultimo differunt: necesse est ut eodem modo differant constituta; unde si constitutiva sunt

Naz. in 1. part. D. Th. tom. 2.

A formaliter indivisibilia ut ultima differentiae: necesse est etiam ipsa constituta esse formaliter indivisibilia, ut species infimae; Constat autem indivisibilitatem vel indivisibilitatem formalem convenire constitutivis ut constitutiva sunt formaliter; quoniam tota indivisibilitas vel indivisibilitas constitutorum pendet ex constituentibus, quae magis vel minus determinant generis, siue communis determinabilis potestate, ut patet intuitu praedicamentales coordinationes; adaequantur enim in hoc constituens & constitutum, ut causa formalis & eius effectus.

Proponuntur, & explicantur quatuor in termino processionis considerata; ex quibus pendet unitas, & distinctio personarum, & processionum.

B TERTIO observandum est in termino divinae processionis quatuor considerari: Primum est, ipsa persona procedens quae est terminus qui: Secundum est, divina essentia communicata, quae est terminus quo siue terminus formalis; & quoniam divina essentia est eadem specie & numero in principio producente, & in termino producto; ideo simpliciter loquendo, tres personae sunt unius speciei eo modo quo species est in Deo; quia sunt unius naturae Deitatis & unus numero Deus. Tertium est modus siue ratio sub qua divina essentia est terminus quo processionis; nam in processione verbi divina natura est terminus per modum similitudinis: in processione autem amoris eadem divina natura est terminus, sed per modum impulsus; & ex hoc distinguuntur formaliter divinae processionis, & consequenter etiam divinae personae procedentes, quia scilicet una procedit ut similis, alia ut impulsus. Quartum est proprietas individualis, videlicet filio & spiratio, quae sunt relationes constitutivae personarum; quae quidem relationes sunt secundum speciem diversae, si non proprie quia in divinis non est species neque genus; saltem secundum quandam similitudinem ad relationes creaturarum; quo fit ut etiam ipsae personae per tales proprietates constitutae differant specie, non simpliciter (quia nec per eas constituuntur simpliciter in specie sed per naturam deitatis) sed quod differant specie proprietatis individualis, ut iam satis ostendimus. Quoniam igitur in terminis divinarum personarum tot continentur, per quae singula distinguuntur ipsi termini, praeterquam per secundum quod est divina essentia; merito divinae processionis, ideo dicuntur distinguui secundum terminos; quia secundum omnia aut singula praedicta in terminis contenta distinguuntur; cum praesertim processio in divinis non per se ordinetur ad speciem, sicut generatio in rebus creatis, sed ad multiplicationem hypostasum, ut docet S. Th. de potentia q. 10. a. 2. ad 2. Et ex his solvuntur obiecta Radæ

Radæ obiecta corrumpit. Controv. 14. a. 3.

PRIMA CONCL. Hypostasies divinae simpliciter conclusio: loquendo sunt eiusdem rationis & speciei, eo modo quo nos deducimus species admitti potest in divinis. Probat; quia triu personarum divinarum una numero est essentia; ergo una species modo dicto.

SECUNDA CONCL. Hypostasies divinae differunt quodammodo numero, non tamen proprie. Probat; prior pars conclusionis; quia sunt supposita Deitatis realiter distincta, nec differunt specie naturae; ergo numero solo absolute loquendo. Et confirmatur; quia una divina persona alteri comparata, vel est eadem numero cum illa, vel numero

E

distin-

distinguitur ab ea; non primū: alioquin non esset A
vera & realis trinitas personarum in diuinis; ergo
secundum. Differunt autem numero per hoc
communi, quod est hypostasis vel persona. Po-
sterior verò pars probatur; quia absolute loquē-
do sunt vnum numero, quia sunt vnus numero
Deus; nec sunt plura indiuidua Deitatis, propter
vnitatem naturę, licet sint tria supposita propter
tres oppositas relationes subsistentes.

TERTIA CONCLUSIO: Hypostases diuina
differunt secundum speciem proprietatis personalis.
Hęc est D. Th. & patet ex dictis.

QUARTA CONCLUSIO: Ex hoc quod proprie-
tates personales specie differunt, sequitur optimē diui-
nas personas differre specie proprietatis personalis.
Probatur; quia idem est constitutum in specie
& distinctum, vt patet inductiue.

VLTIMA CONCLUSIO: Processiones diuinae sunt
differentes quasi secundum speciem dupliciter; Vno
modo propter differentiam proprietatum persona-
lium, alio modo propter differentem modum siue ratio-
nem termini formalis, vt explicatum est.

Argum. & solutio. CONTRA secundam concl. quo ad priorem e-
ius partem possunt asferri tria argumenta Radae,
pro sua prima conclusione, quę tantum probant
posteriolem huius nostre conclusionis partem.
Contra quam vide si placet argumenta Bannef. &
Zum. ab eis soluta.

Rad. obi. 4. CONTRA quartam conclus. argument. Rada.
concl. Magis conueniunt constituta quā constituen-
tia; ergo ex distinctione specifica constituentium
diuinas personas, non licet inferre distinc-
tionem earundem personarum specificam. Conseq.
probatur; quia constituenta non distinguunt cō-
stituta eadem distinctione, qua inter se distinguū-
tur; nam differentia vltima specifica sunt inter
se primò diuersę, non tamen species per eas con-
stituta. Respond. antecedens falsum esse in sensu
formali, vt satis ostendimus. Si autem intelligat-
ur de constituentibus, vt entia quędam sunt se-
cundum se, negatur sequela; quia specifica distin-
ctio constituentium, non potest illis conuenire
nisi vt constituenta sunt, vt ante diximus; Ad
probationem dico; eam procedere de ea distin-
ctione, quę conuenit constituentibus tantum se-
cundum se & materialiter, non vt constituenta
sunt. Vnde Aristot. in 3. Metaph. ex propria ratio-
ne differentię, prout distinguitur à rationib. spe-
ciei & generis, probat de illa non prædicari ge-
nus; quo loco vide si placet expositionem D. Th.
ex quo patent etiam solutiones, quas adhibet Ra-
da quibuldam argumentis pro hac nostra con-
clusionem, nullius esse valoris.

Rad. obi. vlt. concl. 1. CONTRA vltimam conclus. argumentatur idem
author. Primò: Si differentia istarum produ-
ctionum desumenda est ex differentia proprie-
tatum personalium; ergo huiusmodi emanationes
per se tendunt tanquam in terminos formales in
huiusmodi proprietates; sed consequens est fal-
sum; ergo. Probatur consequentia; quia secun-
dum doctrinam D. Th. distinctio emanationum,
sicut & motuum, ex terminis formalibus desu-
mitur; falsitas consequentis probatur; quia tunc
nulla istarum productionum esset vniuoca:
quia producens & productum non conueni-
ent in termino formali productionis, nec pri-
mo nec secundo. Resp. nullam esse consequent.
Ad probationem resp. D. Tho. loqui de distin-
ctione quę fit secundum speciem simpliciter siue
absolute; non autē de illa quę fit secundum pro-
prietates indiuiduales. Secundo dico processio-
nes diuinas esse ad multiplicationem hyposta-
sum in vnitatem naturę, & ideo processionem per

se primò terminari ad naturam, vt terminum for-
malem siue vt quo: ad personam verò proceden-
tem vt terminum productum, ad proprietatem
autem concomitanter siue consequenter.
Nec est necesse producens & productum conue-
nire in termino concomitante vel consequen-
te, & præsertim si illud concomitans sit proprie-
tas indiuidualis. Et per hæc patet solutio ad
quędam alia similia eiusdem authoris argumen-
ta.

Secundo: Proprietates personales diuinarum obi. 2.
hypostasum, habent se respectu earum, quasi ad
modum differentiarum indiuidualium in crea-
turis; sed ex differentia & distinctione differen-
tiarum indiuidualium, non licet inferre, quod
eadem distinctione distinguantur productiones
indiuiduorum, quorum sunt differentię; ergo
nec ex distinctione proprietatum personarum
diuinarum specifica licet inferre, quod produ-
ctiones earundem personarum distinguantur
specie. Probo (inquit) minorem; quia differentię
indiuiduales Petri & Pauli sunt primò diuersę &
quasi alterius rationis; productiones tamen Petri
& Pauli nec sunt primò diuersę, nec alterius ra-
tionis & speciei. Resp. primò magnam esse differen-
tiam inter proprietates personales diuinarum
personarum comparatione emanationum ipsa-
rum personarum, & differentias indiuiduales in
creaturis comparatione productionum ipso-
rum indiuiduorum. Nam proprietates perso-
nales diuinarum personarum, idem realiter sunt
quod emanationes; nam generatio passiva idem
est quod filiatio, nec differt nisi modo signifi-
candi; quia illa significatur vt processio, hæc au-
tem vt relatio; differentia autem indiuidualis in
creaturis, non est idem realiter quod ipsa genera-
tio passiva indiuidui. Secundo admissa etiam iden-
titate, quę valde probabiliter potest sustineri;
negatur minor argumenti. Ad probationem nego
differentias indiuiduales esse primò diuersas,
quatenus sunt indiuiduorum constitutiuę; nam
quamuis secundum se minus conueniant, quā
indiuidua; quatenus tamen sunt eorum constitu-
tiua & distinctiua, non magis differunt quā in-
diuidua; sicut etiam diximus de differentiis vlti-
mis respectu specierum, quę per eas constituun-
tur & distinguuntur.

Vide etiam argumenta Ban. & Zum. & eorum
solutiones.

ARTICVLVS V.

Vtrum sint plures processionē in diuinis, quā
duę.

Ad quintum sic proceditur. Videtur, quod sint
plures processionē in diuinis, quā duę. Sicut e-
nim scientia & voluntas attribuitur Deo, ita & po-
tentia. Si igitur secundum intellectum, & voluntatem
accipiuntur in Deo duę processionē, videtur, quod ter-
tia sit accipienda secundum potentiam. Inf. q. 28. a1
4. cor. & q. 37. a. 1. cor. & q. 41. a. 1. cor. & q. 41. a. 2. cor. & q. 10. a. 2.

2. Præterea. Bonitas maxime videtur esse principium
processionis, cum bonum dicatur diffusivum sui esse. Vi-
detur igitur, quod secundum bonitatem aliqua proces-
sio in diuinis accipi debeat. arg. ad op.

3. Præterea. Maior est fecunditatis virtus in Deo,
quā in nobis: sed in nobis non est tantum vna proces-
sio verbi, sed multe, quia ex vno verbo in nobis procedit
aliud verbum, & similiter ex vno amore alius amor.
ergo & in Deo sunt plures processionē, quā duę.

Sed contra est, quod in Deo non sunt nisi duo proce-
dentes, sicut Filius, & Spiritus S. Ergo sunt ibi tantum
duę processionē.

Respon.